

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента
Адирхаєва Сослана Георгійовича на дисертаційну роботу
Волошина Олександра Олексійовича «Формування
координації рухів студентів засобами боротьби на поясах
Алиш в процесі фізичного виховання», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата педагогічних наук за
спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання
(фізична культура, основи здоров'я)**

Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами.

Сучасна система вищої освіти спрямована на підготовку особистості, яка здатна не тільки до самостійного вирішення професійних та життєвих проблем, а й володіти високим рівнем фізичної працездатності в обраній спеціальності. В той же час, система фізичного виховання студентської молоді передбачає реалізацію ряду відповідних завдань, однак на практиці малий обсяг навчального часу, відведеного на обов'язкові заняття фізичним вихованням, незадовільне матеріально-технічне забезпечення організації фізкультурно-оздоровчої роботи, низка мотивація до занять не забезпечує належної ефективності педагогічних дій, що призводить до низького рівня фізичної підготовленості та здоров'я студентів, унеможливленню прояву їх творчих здібностей.

На сьогоднішній день все більшої популярності серед юнаків студентського віку набувають нові види фізкультурно-оздоровчої діяльності, особливо різні види єдиноборств.

Дисертаційна робота Волошина О.О. спрямована на вирішення актуальної проблеми – удосконалення процесу фізичного виховання за допомогою впровадження методики формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш.

Актуальність роботи Волошина О.О. підтверджується також зв'язком дисертації із планами науково-дослідних робіт Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова «Теорія і технологія навчання і виховання в системі народної освіти». Тема відповідає плану науково-дослідної роботи кафедри біологічних основ фізичного виховання та спортивних дисциплін факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я та сформульована згідно з паспортом спеціальності п. 7 «Формування спеціальних знань і рухових навичок у дітей та молоді у процесі навчання фізичної культури, основ здорового способу життя».

Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 9 від 30 березня 2017 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 5 від 24 вересня 2019 року).

Роль автора у виконанні вказаних тем полягала в проведенні аналізу функціонування чинної системи фізичного виховання закладів вищої освіти України та стану використання боротьби на поясах Алиш як засобу формування координаційних рухів студентів університетів у позааудиторній діяльності (факультативних заняттях); дослідженні впливу застосування ускладнених умов тренування та психорегуляторних впливів на рівень фізичної і технічної підготовленості, фізичного розвитку та фізичного здоров'я; розробці, науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, їх достовірність і новизна. Сформульовані в дисертаційній роботі Волошина О.О. наукові положення і висновки мають належний рівень обґрунтованості, що підтверджується опрацюванням широкого кола наукових робіт як

вітчизняних, так і зарубіжних вчених, коректною постановкою наукових задач і адекватністю методів їх вирішення.

В дисертаційній роботі здобувачем використано такі методи дослідження:

- *теоретичні*: аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, вивчення документальних матеріалів із проблеми дослідження;
- *емпіричні*: педагогічне спостереження на заняттях з боротьби на поясах Алиш зі студентами; морфофункціональні вимірювання для оцінки показників фізичного розвитку; педагогічне тестування для визначення фізичної та координаційної підготовленості; методи психорегуляції емоційного стану юнаків студентського віку; експертна оцінка технічної підготовленості студентів, які займаються боротьбою на поясах Алиш; анкетування та психофізіологічне тестування для оцінки вольової підготовленості юнаків; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний етапи) для оцінювання морфофункціонального розвитку, фізичної та координаційної підготовленості студентів, доведення ефективності методики формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш у процесі фізичного виховання;
- *статистичні*: вибірковий метод, регресійний, дисперсійний та канонічно-кореляційний аналізи для обробки та інтерпретації результатів дослідження, застосування t-критерію Стюдента з метою оцінки достовірності результатів педагогічного експерименту.

Використані методи взаємно доповнювали один одного і забезпечили можливість комплексного пізнання предмета дослідження.

Дисертаційну роботу побудовано логічно, висновки представлено послідовно. Висновки є достатньо повними та аргументованими і розкривають поставлені перед роботою завдання. Зміст дисертаційної роботи відповідає її темі і підтверджує системність, глибину та методичну

оригінальність виконаних досліджень, які сприяли досягненню поставленої мети.

Ознайомлення з дисертаційним дослідженням дає підставу зробити висновок, що отримані автором результати є науково обґрунтованими, які в сукупності спрямовані на вирішення важливої наукової проблеми вдосконалення фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти, одним із шляхів якої є впровадження методики формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш в процесі фізичного виховання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що:

- *вперше* розроблено методику формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш у процесі фізичного виховання; обґрунтовано застосування ускладнених умов занять (сенсорної депривації – зорової та слухової, зміни температурного режиму), а також психорегуляторних впливів для підвищення координаційної та вольової підготовленості студентської молоді на заняттях з боротьби на поясах Алиш; визначено особливості оцінювання координації рухів студентів у процесі занять з боротьби на поясах Алиш з урахуванням маси тіла, умов занять та психорегуляторних впливів;

- *удосконалено* процес фізичної підготовки студентів шляхом упровадження боротьби на поясах Алиш; методичні підходи до формування координації рухів засобами єдиноборств;

- *набули подальшого розвитку* питання залежності успішності засвоєння техніки єдиноборств від морфофункціональних та рухових можливостей студентів, застосування екстремальних умов та методів психорегуляції для підвищення резервних можливостей системи керування рухами студентів у процесі занять фізичними вправами.

Науково-практичне значення отриманих результатів полягає у розробці методики формування координації рухів студентів засобами

боротьби на поясах Алиш та впровадженні її в освітній процес фізичного виховання студентів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-10/1243 від 20 травня 2019 року), Київського національного торгівельно-економічного університету (довідка № 2840/01-03 від 14 листопада 2019 року); впроваджено в практику навчання студентської молоді боротьби на поясах Алиш у процесі позааудиторної роботи у ДЮСШ м. Обухова Київської області (довідка № 146 від 25 вересня 2019 року) та спортивному комплексі с. Козин Київської області (довідка № 1122 від 09 жовтня 2019 року).

Теоретико-методичні положення та практичні результати дослідження можуть бути використані в процесі фізичного виховання студентів, під час викладання дисциплін «Теорія і методика фізичного виховання», «Спортивні двобої» для студентів факультетів фізичного виховання, а також для слухачів курсів перепідготовки та підвищення кваліфікації викладачів фізичного виховання.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. Основні положення та результати дисертації викладено у 10 публікаціях, з яких 6 одноосібних; 5 статей надруковано у фахових виданнях України, 1 стаття опублікована у зарубіжному фаховому науковому виданні, 1 публікація апробаційного характеру, 3 публікації додатково відображають результати дослідження.

Структура й обсяг дисертації. . Дисертаційна робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Дисертація викладена на 235 сторінках, з яких 167 – основного тексту, ілюстрована 21 рисунками, 27 таблицями та 10 додатків. Список використаної літератури включає 288 джерела, з яких 42 – зарубіжних авторів.

У **вступі** обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми; розкрито зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; висвітлено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів; наведено дані про експериментальну апробацію та результати впровадження авторської розробки; особистий внесок автора та публікації за темою дисертації, представлено структуру дисертації.

У **першому розділі** «Стан проблеми формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш в процесі фізичного виховання» подано історію виникнення, становлення та розвитку боротьби на поясах Алиш в світі та Україні, використання боротьби на поясах як виду фізкультурно-оздоровчої діяльності у процесі фізичного виховання закладів вищої освіти, розкрито методичні основи розвитку, контролю і оцінювання координаційних здібностей студентської молоді засобами спортивної боротьби. Проведені дослідження існуючої методологічної бази фізичного виховання у закладах вищої освіти в сучасних умовах звернуло увагу автора на важливість створення методики формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш.

У **другому розділі** «Наукове обґрунтування і розробка методики формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш у процесі фізичного виховання» висвітлено інформацію про методологію та методи, організацію та учасників дослідження; подано характеристику морфофункціональних показників, фізичної підготовленості, координаційних здібностей студентів та їх динаміку протягом семестру; розроблено та теоретично обґрунтовано методику формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш у процесі фізичного виховання; визначено особливості оцінювання розвитку координаційних рухів студентів на заняттях з боротьби на поясах Алиш з урахуванням маси тіла, умов занять та психорегуляторних впливів.

У третьому розділі «Дослідно-експериментальна перевірка методики формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш у процесі фізичного виховання» подано результати апробації методики формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш в освітній процес фізичного виховання.

За експертною оцінкою кидків за п'ятибальною системою встановлено, що у результаті застосування ускладнених умов занять та психорегуляторних впливів на заняттях з боротьби на поясах Алиш достовірно покращилася ефективність виконання технічних прийомів студентів.

Дисертаційна робота є завершеною працею. Автореферат за змістом відтворює основні положення дисертаційної роботи та є ідентичним. Оцінюючи загалом дисертаційну роботу, дозволю собі зробити наступні зауваження та побажання:

1. У розділі 1, аналізуючи історичні аспекти розвитку боротьби на поясах Алиш, автор недостатньо уваги приділяє історичним та культурним традиціям спортивної боротьби на території України, які сприяли активному розвитку боротьби на поясах.

2. По тексту дисертації автор путає поняття фізична підготовка і фізична підготовленість.

3. В дослідженнях задіяно студентів різних навчальних закладів і різних спеціальностей (факультету фізичного виховання, спорту і здоров'я і економічних спеціальностей). Автор не вказує як були розподілені студенти по групам (ЕК і КГ). Наскільки сформовані групи можна порівняти за рівнем спортивної кваліфікації.

4. Другий розділ, на наш погляд, побудовано некоректно. Автор одночасно описує методи дослідження, організацію дослідження, проводить аналіз літератури, аналізує результати експерименту і представляє модель формування рухових умінь і навичок студентів засобами боротьби на поясах.

5. Під час експерименту автором вивчались питання контролю технічної підготовки з урахуванням дії стресових факторів, а саме за підвищення температури повітря у тренувальному залі до 30 градусів по Цельсію. Однак, яким чином відбувалося підвищення температури повітря у тренувальному залі до 30 градусів не вказано.

6. Потребує додаткового пояснення змісту і кількості годин навчального річного плану підготовки студентів-борців (Табл.2.12) та кількості годин і років проведеного експерименту у програмі проведення педагогічного експерименту (Табл. 2.13).

7. Потребує пояснення чому результати підтягування на перекладині (табл. 2.6) вище ніж результати згинання і розгинання рук в упорі лежачи (табл. 2.9).

8. Порівнюючи по тексту показники динаміки фізичного розвитку до і після експерименту у %, автор не показує їх у таблицях (табл. 2.2 – 2.5).

9. Потребує пояснення, чому з підвищенням швидкості бігу на 100 м поліпшується загальна витривалість (біг на 3000 м).

10. У тексті автореферату третє завдання сформульовано некоректно.

11. У тексті дисертації зустрічаються орфографічні, стилістичні та редакційні помилки, які не знижують наукової та практичної цінності роботи.

Висловлені зауваження і дискусійні положення не знижують позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Волошина Олександра Олексійовича.

Загальний висновок. На закінчення слід констатувати, що значна частина недоліків дисертації певною мірою являє собою зворотну сторону відповідних досягнень роботи над темою. Дисертаційна робота Волошина Олександра Олексійовича «Формування координації рухів студентів засобами боротьби на поясах Алиш в процесі фізичного виховання» є завершеним науковим дослідженням, яке являє собою обґрунтований підхід до вирішення актуальної наукової проблеми вдосконалення фізичного

виховання у закладах вищої освіти, одним із шляхів якої є використання боротьби на поясах Алиш як засобу формування координаційних рухів студентів університетів у позааудиторній діяльності (факультативних заняттях). Отримані в процесі дослідження наукові результати характеризуються науковою новизною та практичною цінністю. Автореферат не містить положень, що не відображені в дисертації, оформлений відповідно до установлених вимог.

За рівнем наукової новизни та практичної цінності, ступенем апробації і відображення в наукових працях, дисертаційна робота Волошина О. О. відповідає вимогам щодо дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, зокрема п. п. 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Волошин Олександр Олексійович – заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент –

доктор педагогічних наук, доцент

Відкритого міжнародного університету

розвитку людини «Україна»,

директор Інституту соціальних технологій

С. Г. Адирхаєв

06.12.2019 р.

ПІДПИС
ЗАСВІДЧУЮ

Нал. від. оф. роботи
В.В. Зинченко